

Posudek praktické části diplomové práce Marka Urbanovského.

Velkoformátové malby Marka Urbanovského jsou plné děje, vypjatých situací a gest. Je to svět dospělých, jejich ikon, hrdinů a idolů, ale i padlých, zoufalých a zklamaných. Tento chaos globálního velkoměsta, se svými atributy konzumní a požitkářské společnosti, je postaven do protikladu k ještě nevinnému, neznalému, nepopsanému dítěti, které je zatím před tímto neznámým světem chráněno, ale za dveřmi se už jeho lákadla i nástrahy neodbytně tlačí dovnitř. Dítě už od narození vyrůstá obklopeno bombardováním obrazy ze světa, který zatím ani netuší za ochrannou mřížkou své postýlky. Televize, jako všudypřítomný mediátor světa kolem nás, dnes už často v domácnostech běží stále, zapne se k snídani a v noci pak po posledním programu doprovází spánek jen šum a blikání černobílého zrnění. Jako neoddělitelná kulisa, často v několika pokojích najednou, na různých kanálech, tvoří pozadí denního života domácností, už ani není moc vnímáno, jen občas oko nebo ucho zachytí nějaký útržek mezi přebalováním a přepínáním mikrovlnky. Z Primy se mihne dokonale sající plenka firmy Pampers když přerušuje thriller Matrix, na Nově vyšplouchne statistovi z ruky jogurt Danone, zatímco se hokejoví hráči extraligy osvěžují v šatně před poslední třetinou, kdy půjde do tuhého. Skateboardáči, sprayeři a bezdomovci u toho nejsou, ti sjíždějí své betonové parky, přemalovávají včerejší graffiti a nabízejí nám domovcům svůj Nový Prostor. To vše dohromady tvoří na obrazech Urbanovského směs téměř barokní erupce těl kolážovitě nakupenou přes sebe do dynamické, nahuštěné kompozice, kde se jednotlivé situace hromadí jako televizní střípky, útržkovité zprávy, jedna přes druhou bez souvislosti, hierarchie, nebo jiného pojítka. Zapovíání je kódem tohoto reje: potící se politik je střídán potícím se cyklistou z Tour de France, světznámý fotograf vtípkuje s pozvanými celebritami, Kačer Donald na FoxKids musí ustoupit Simpsonům na dvojce, aby se hned poroučeli před heavymetalovým rockerem, protože nám Discovery musí představit jeho na míru vydesignovaný chopper Harley Davidson s lebkou na kanistru.

Před malým dítětem se rozpíná globální město, všeobjímající a všepohlcující komplex, kde je specifika místního, lokálního (jako silueta Hradčan v dálce na jednom z obrazů), odsunuta kamsi na periferii a v džungli globálního sjednocování figuruje jen jako malé apropos, jako relikvie, symbolizující jakýsi pozapomenutý náznak konkrétního geografického místa.

Urbanovského kompozice jsou malovány energickými tahy, základní shluky postav jsou ve fialovo modré tónině, jejich dramatickost je umocněna akcenty zelené a purpurové, s ostrými bílými hranami v šikmo dopadajícím světle. Kult těla, exaltované grimasy, zábavní průmysl, sport, obnažená těla krásků z erotických časopisů. Úsměvy do společenských rubrik bulvárů z večírků a rautů se střídají s výrazy údivu, rozhořčení nebo bolesti. Toto temně laděné panoptikum života, které se spíše než v západu slunce odehrává v přítmi umělého večerního osvětlení neonových reklam, připomíná šerosvit barokní malby, z které ostatně původní jádro Urbanovského malby vychází. Jeho expresivně laděný malířský výraz a barevnost je na mnoha místech kompozic narušena schematičtěji malovanými atributy konzumní společnosti. Triumfuje tu kus nějaké krabice - přebalu s čárovým kódem, šampón na vlasy, mycí prostředek, mobilní telefon, sklenice s instantní kávou Jacobs, krabice od hamburgeru z mekáče, zmrzlina z KFC, obal na sušenky Be Be, Srtarobno i Activa. Tyto předměty, loga a nápisy se vydělují z masy postav, a v protikladu k nim jsou malovány jasnými, zářivými barvami v pop-artovém stylu. Zvětšené nebo v přehnaných perspektivních zkratkách jakoby vystřelovaly z hlubin plátna a atakovaly divákovu pozornost svou agresivní, jasnou přímočarostí.

Komplexní kompozice obrazů jsou šťavnatou pastvou pro oči i představivost. Rozehrává se tu simultánní vyprávění, řetězce nedořečených situací, kde se z množství gest můžeme jen dohadovat o jaké děje může jít. Jsou to zmrazené akce, vteřiny samplované do jednoho celku, jako televizní prostředí do reality.

Marek Urbanovský rozehrává na základě celkem jednoduchého schématu střetu dvou zcela protikladných světů bohaté, afektované malířské divadlo. Nevinné, neznalé, chtělo by se skoro říci neposkvrněné dítě je vždy na výřezu stejně neposkvrněné bílé plochy konfrontováno s masou světa dospělých, se všemi jeho reprezentacemi.

Obsahově se mi jeví obrazy této série velmi dobře zvládnuté. Mají napětí, dynamiku, jsou docela zábavné, svěží, s lehkým humorem. Po formální stránce - právě pro náročnost zvládnutí takových kompozic - bych kladl větší váhu na skicování. Důkladnější rozpracování a skicování by pomohlo odstranit některé formální nedostatky, které se opakují ve všech obrazech. Jde hlavně o kompoziční rozvrh barev a forem, o vytříbení jejich vzájemných vztahů, kontrastů, o zpřesnění koloritu. Ještě větší rozpětí v gradování velikosti jednotlivých forem by zvětšilo hloubku a dynamiku prostoru. Z postupu malby autora je zřejmé, že kompozice vznikaly postupným přidáváním a dodáváním postav nebo jiných prvků během malby, jaksi za chodu, bez jasných předešlých přípravných skic. To má za následek, že se některé prvky domalují kam se právě vejdou, jejich velikost, tvar a forma se tak podřizuje již hotovému rozvrhu – aby se příliš neporušily ostatní, již hotové motivy. Z technologického hlediska bych si dovedl představit ještě různorodější, jasněji diferencovaný a bohatší malířský rukopis jako prostředek významového podtržení a specifikaci jednotlivých motivů. Ještě více by se dal odlišit způsob malby figur od částí s nápisy, loga apod. – přesnější, ostřejší plošně vykryvaná malba bez viditelných tahů štětce, šablonovitá stylizace, a opět trochu jiný způsob natírání a traktace jednolitých barevných monochromních ploch, které prostupují kompozice jako stylizované části oblečení nebo plochy pozadí.

Přes tyto dílčí kritické poznámky oceňuji u Marka Urbanovského především jeho vývoj a pokrok, které ve své tvorbě za dva roky v magisterském studiu udělal. Oceňuji jeho píli a vstřícný, zaujatý přístup k malbě a k řešení zvolené problematiky. Monumentalita obrazů a rozmach malířské invence je obdivuhodný. Za celkově velmi dobrý výsledek praktické diplomové práce navrhuji ocenění stupněm B.

Tomáš Lahoda, ak.mal, vedoucí Ateliéru malba I. na FaVU v Brně

